

Izbala vsak dan razen sobot in nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredniški in upravnški prostor:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1919. CHICAGO 23. ILL., ČETRTEK, 20. SEPTEMBRA (SEPT. 20), 1945 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 183 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Truman za znižanje okupacijske armade

Glavni stan generala MacArthurja naznanil, da bo kmalu objavljena nova lista japonskih vojnih zločincev. Na listo bodo prišli japonski industrijski in direktorji dveh vodilnih kompanij. Tokijski list Asahi suspendiran, ker se ni pokoril odredbi ameriških vojaških avtoritet. Premier Higaši-Kuni imel prvo konferenco s časnikarji

Washington, D. C., 19. sept.—Predsednik Truman je podprl načrt generala Douglasa MacArthurja, da se ameriška okupacijska sila na Japonskem zniža na 200,000 vojakov. S tem je dal klopoto onim, ki zahtevajo, da Amerika vzdržuje ogromno armado v mirnem času.

Truman je izjavil na konferenci s časnikarji, da je z veseljem sprejel naznanilo MacArthurja, da ne bo potreboval tako velike okupacijske armade na Japonskem, kot se je prvotno domnevalo. On je namignil, da bo morda tudi ameriška okupacijska sila v Nemčiji znižana.

Pred nekaj tedni je MacArthur dejal, da bo potrebna okupacijska sila pol milijona mož za kontrolo Japonske. Zdaj je naznanil, da bo armada 200,000 vojakov zadostovala.

Tokio, 19. sept.—Glavni stan generala Douglasa MacArthurja je naznanil, da bo kmalu objavljena nova lista japonskih vojnih zločincev. Seznan, ki je bil nedavno objavljen, ne vključuje imen vseh članov vlade premijerja Toja, ki je bila na krmilu v času zavratnega napada na Pearl Harbor. V nov seznam bosta prišla Mičio Juzawa in Naoki Hošimo, ki sta bila člana japonske vlade.

General Elliot Thorpe, čigar agenti so aretirali skoro vse člane bivše japonske vlade, je dejal, da bodo na listo vojnih zločincev prišli tudi japonski industrijski. Med temi so direktorji dveh vodilnih japonskih koncernov. To sta Mitsui in Mitsubishi. Na listo bodo prišli tudi japonski vojaški častniki in upravitelji taborišč, ki so odgovorni za mučenja in smrti zavzeznikov vojnih ujetnikov.

Vodilni tokijski list Asahi je bil suspendiran, ker se ni pokoril odredbi ameriških avtoritet, da mora objaviti poročila o japonskih brutalnostih in pobijanju vojnih ujetnikov. List je namignil, da je namen takih poročil prikrivanje ameriških zločinov na Japonskem. Ameriške vojaške avtoritete je obdolžil kršenja mednarodnega prava.

Asahi je objavil članek s trditvijo, da ameriške avtoritete pretiravajo poročila o japonski bestialnosti. "Japonski vojniki," pravi članek, "so tako dobri očete in sinovi, da ne more nihče verjeti, da so v resnici izvršili zločine, katere jim pripisujejo. Amerika sploh ne more zanikati, da ni bilo vrženje atomske bombe na Japonsko kršenje mednarodnega prava. Ona bi morala priznati, da je atomska bomba strahovitejša orožje kot strupeni plini."

Drugi tokijski listi poročajo, da bo premier Higaši-Kuni poslal posebnega odposlanca na Kitajsko, kjer bo apeliral za opredeljevanje zločinov, katere so Japonci izvršili v kitajski republiki v času okupacije.

Drugi tokijski listi poročajo, da je general Kenji Doihara nasledil feldmaršala Sugijama kot vrhovni poveljnik prve japonske armade. Sugijama je izvršil samomor iz bojazni pred aretacijo. Prezval si je trebuch, Nadaljnji japonski general si je končal življenje. Ta je bil Sizuči Tanaka, bivši poveljnik japonskih sil na

Premier Attlee svari zmagovalce

Japonska invazija Mandžurije sprožila dogodke

London, 19. sept.—Clement Attlee, predsednik delavske vlade, je posvaril zmagovite zavezniške države, da bo zmaga nad Nemčijo in Japonsko brez pomena, če ne bodo prevzele odgovornosti in dela za varnost miru v povojni dobi. On je dejal, da je japonska invazija Mandžurije l. 1931 sprožila dogodke, ki so ustvarili pogoje izbruhu druge svetovne vojne. Države, včlanjene v Ligo narodov, bi bile lahko preprečile japonsko agresijo, a so zanemarile svojo dolžnost. To je uničilo avtoriteto Lige narodov.

Attlee v svojem govoru ni omenil, da je Velika Britanija vodila opozicijo proti intervenciji Lige narodov, ko so japonske sile invadirale Mandžurijo. Amerika je bila za odločen nastop proti Japonski, čeprav ni bila članica Lige narodov.

"Velika Britanija," je rekel Attlee, "bo pomagala ljudstvom v osvobodjenih evropskih državah, da formirajo vlade, kakršne želijo. Vojna je s stališča napredka in civilizacije nesmiselno zapravljanje človeških življenj in materiala. Zmagovite države so poklicane in morajo storiti korake za zaščito in vzdrževanje miru v povojni dobi. Če ne bodo izpolnile pričakovanj, bodo vse žrtve, ki so padle v drugi svetovni vojni, zaman."

Attlee je dal zagotovilo, da bo vlada pospešila demobilizacijo, da se uposi dodatnih pet milijonov delavcev v industrijah, zaeno pa bo skrbela za okupacijske sile v Nemčiji in na Japonskem. Armada in mornarica bosta odpustili povprečno 45,000 mož na teden.

Burton imenovan za člana sodišča

Patterson nasledil Stimsona

Washington, D. C., 19. sept.—Predsednik Truman je posegel v republikansko stranko in imenoval dva republikanca na važni poziciji. Senatorja Harolda H. Burtona, republikanca iz Ohia, je imenoval za člana federalnega vrhovnega sodišča, Roberta P. Pattersona, republikanca iz New Yorka, pa za vojnega tajnika. Prvi bo nasledil Owena J. Roberta kot član vrhovnega sodišča, drugi pa vojnega tajnika Stimsona.

Burton je znan kot progresivec in prijatelj Trumanu. Goto-vo je, da bo senat soglasno potrdil imenovanje Burtona za člana vrhovnega sodišča.

Patterson, ki je bil vojni podtajnik, je dobil odgovorno pozicijo. Vojni tajnik Stimson je resigniral. On je republikanec in dobil je pozicijo v Rooseveltovem kabinetu l. 1940.

Governor Frank J. Lausche bo imenoval naslednika, ki bo prevzel Burtonovo mesto v senatu. Ker je Lausche "demokrat, bo najbrže imenoval demokrata za senatorja. Možnost je, da bo Lausche sam prevzel pozicijo.

Barkley izbran za načelnika odbora

Washington, D. C., 19. sept.—Senator Barkley, vodja demokratske večine v višji zbornici, je bil izbran za načelnika skupnega kongresnega odbora, kateremu je bila poverjena preiskava japonskega napada na Pearl Harbor. Odbor bo odprl zaslišanje l. oktobra. Resolucija, sprejeta v obeh kongresnih zbornicah, določa, da mora odbor poročati kongresu o rezultatu preiskave do 3. januarja prihodnjega leta.

JAPONSKI ZLOČINCI PRIDEJO PRED SODIŠČE

Novo načelo mednarodnega prava osvojeno

OBRAVNAVE BODO V TOKIJU

Washington, D. C., 19. sept.—Japonski vojni zločinci bodo najbrže postavljeni pred vojaški tribunal štirih velesil—Amerike, Rusije, Velike Britanije in Kitajske. Sedež tribunala bo v Tokiju in obravnave se bodo pričele v prihodnjem letu.

Osvojeno je bilo novo načelo mednarodnega prava, da se lahko vodilne člane vlade, ki začnejo agresivno vojno, postavi pred sodišče. To se bo apliciralo na japonske vojne zločince na isti način kot se na nemške vojne zločince.

Gotovo še ni, toda mnenje prevladuje, da bo ustanovljen nov tribunal in tožiteljski štab v Tokiju. To pomeni, da ne bo tribunala, katerega so zavezniški ustanovili v Nuernbergu, premeščen v japonsko prestolnico. Obravnave proti nemškim vojnim zločincem se bodo pričele prihodnji mesec v Nuernbergu.

Ta razvoj so omenile ameriške avtoritete. Izjavile so, da bo postopanje in metode proti japonskim vojnim zločincem v soglasju z onimi proti nemškim vojnim zločincem. Ameriška vlada je za hitro in učinkovito akcijo.

Dočim bo tribunal v Nuernbergu osvojil vojaško proceduro, da se izogne oviram, ga bodo tvorili tudi civilni sodniki: med temi Francis Biddle, bivši načelnik ameriškega justičnega departamenta. Sličen tribunal bo formiran na Japonskem. Obravnave se bodo vršile v Tokiju, ki je kot Nuernberg za Nemce, simbol japonske agresije.

Japonci, kakor Nemci, bodo prišli pred sodišče kot zločinci proti miru, človeštvu in civilizaciji na splošno. Zločini proti miru so novo načelo mednarodnega prava. Na podlagi tega je vsak, ki je odgovoren za agresijo, lahko obtožen, spoznan za krivega in obsojen.

Stavka oljnih delavcev se širi

Nadaljnja čistilnica zaprla vrata

Chicago, 19. sept.—Stavka, katero je oklicala unija oljnih delavcev, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, se širi. Izbruhnila je proti Socony-Vacuum Oil Co. v East Chicagu, Ind., in se razširila na Sinclair Oil Co. Kompanija je morala zapreti dve čistilnici olja zaradi stavke.

Bojazen je, da bo stavka zajela čistilnice drugih oljnih kompanij v East Chicagu in Hammond. Prizadete bodo Standard Oil Co., Texas Oil Co., Shell Oil Co., Cities Service Oil Co. in Stanolind Pipe Line Co.

Unija je oklicala stavko, ker je bila zahteva, da delavci dobijo isto plačo za 40 ur dela v tednu kot za 52 ur dela v tednu, odbita. To bi bilo zvišanje plače za 30 odstotkov.

Ameriški uradnik razkril nepokoj na Bavarskem

Frankfurt, Nemčija, 19. sept.—Walter L. Dorn, politični svetovalec ameriške vojaške vlade v Nemčiji, je razkril nepokoj na Bavarskem. Dejal je, da nemški srednji sloj, ki nima močne politične hrbenice, ne kooperira z ameriškim avtoritetami v naporih, katerih cilj je denacionalizacija Nemčije.

Ameriška okupacijska sila v Italiji

Največja vojaška posadka v Trstu

Rim, 19. sept.—General Joseph T. McNarney je razkril, da je Amerika določila 35,000 vojakov kot stalno okupacijsko silo v Italiji. Velika Britanija bo vzdrževala večjo okupacijsko silo v Italiji.

McNarney je govoril na banketu, ki so ga priredili dopisniki listov zaveznikov držav v hotelu Majestic. Dejal je med drugim, da bo ameriška okupacijska sila znižana na 50,000 vojakov v decembru, v aprilu prihodnjega leta pa na 35,000. V decembru bo uradno preklicano stanje operacij v Sredozemlju pod poveljstvom generala Eisenhowerja.

Razkritje, da bo ameriška okupacijska sila znižana na 35,000 vojakov, je sledilo poročilu, da bo največja ameriška vojaška posadka koncentrirana v Trstu. Zdaj je bilo tudi razkrito, da so ameriški vojaški voditelji pritiskali na Washington, naj Američi drži veliko okupacijsko silo v Italiji, ki naj bi zatirala levičarsko gibanje in preprečila možno komunistično revolucijo. Pritisk je bil storjen iz bojazni pred rusko dominacijo Italije.

Med onimi, ki so zahtevali, da Amerika drži veliko okupacijsko armado v Italiji, so bili general Lucian K. Truscott, poveljnik pete armade; Alexander Kirk, ameriški poslanik v Rimu, in podadmiral Ellery S. Stone, načelnik zavezniške komisije za Italijo.

McNarney je povedal, da je 244,591 ameriških vojakov zapustilo Italijo od meseca maja do 15. avgusta. Zdaj je v Italiji še 105,000 ameriških vojakov. V avgustu preteklega leta je bilo v Italiji 880,000 ameriških vojakov.

Napetost v Detroitu se poglobila

Predsednik Truman posegel v konflikt

Detroit, Mich., 19. sept.—Napetost med unijo združenih avtnih delavcev, včlanjeno v Kongresu industrijskih organizacij, in avtnimi kompanijami se je nekoliko poglobila po naznanilu, da je Truman imenoval E. L. Warrena, pokrajinskega direktorja vojnega delavskega odbora v Chicagu, za posredovalca.

Člani eksekutivnega odbora avtne unije so naznanili kampanjo za zvišanje plače za trideset odstotkov. Zahteve so že predložili Ford Motor Co., General Motors Corp. in Chrysler Motor Corp. Zapretili so tudi z oklicem stavke, če bodo kompanije zavrnile zahteve.

Peticija glede sankcije oklica stavke je bila predložena federalnemu delavskemu odboru v smislu provizij Connally-Smithovega protistavkovnega zakona. Člani eksekutivnega odbora avtne unije so se sestali na seji v Flintu, na kateri razpravljajo o načrtih glede oklica stavke.

Washington, D. C., 19. sept.—Predsednik Truman je poveljil delavskemu departamentu reševanje problemov, ki se nanašajo na preureditev industrij za produkcijo civilnih potrebščin. Delavski tajnik Lewis Schwellenbach je dobil večjo oblast in se je že odločil za intervencijo, da odvrne stavko avtnih delavcev.

Delavski departament je na podlagi Trumanove odredbe prevzel funkcije vojnega delavskega odbora in komisije za mobilizacijo delovne sile. Schwellenbach je po konferenci s Trumanom v Beli hiši naznanil, da se bo poslužil vseh sredstev v naporih, da odvrne stavko v avtni industriji.

Komisar Molotov pojasnil stališče sovjetske vlade

Domače vesti

Običaj
Chicago.—Glavni urad SNPJ sta obiskala Louis Barborić, zastopnik Prosvete v Milwaukee, Wis., in Edith J. Tancek iz Girarda, Ohio, bivša namestnica v tajniškem oddelku jednote.

Smrt člana
Toronto, Can.—V tukajšnji bolnišnici St. Michael je na posledičnih operacijah na želodcu umrl John Mihelič, star 42 let in doma iz Starega trga v Beli Krajini. Bil je aktiven član društva 648 SNPJ, kateremu je predsedoval štiri leta. Tukaj zapušča ženo, dva nedoročena otroka in sestro, v Tiwisi, Can., pa enega brata in sestro.

Iz Clevelanda
Cleveland, O.—Anton Novak je prejel vest iz Sodražice na Dolenjskem, da je tam umrla njegova mati Ivana Novak, katero je sredi bombardiranja zadela kap. Ostali domači so vsi živi, v vojni pa so zgubili vse, ostala jim je le hiša.—Iz vojaške službe je bil odpuščen letalski častnik Victor F. Rožanc in se je vrnil domov.

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Argentina.—Poročena sta bila Olga Kovačič in Josip Maglič.—Umrli je Jurij Mesič, star 47 let, in doma iz Budencev na Prekmurju. Tukaj zapušča omoženo hčer, v starem kraju pa ženo in eno hčer.

Obravnava proti Hirohito predlagana

Postavljen mora biti pred sodišče

Washington, D. C., 19. sept.—Senator Russell, demokrat iz Georgije, je predlagal obravnavo proti japonskemu cesarju Hirohito kot vojnemu zločincu. Predlog vsebuje resolucijo, katero je Russell predložil senatu. Senator je kritiziral generala MacArthurja. Očital mu je, da prejema Japonce z rokavicami, namesto s kleščami. On se je izrekel za politiko okovane pesti na Japonskem, kakršna se izvaja v Nemčiji.

Russell je v svojem govoru v senatu označil Hirohito za največjega agresorja v zgodovini, zaeno pa je predlagal ustanovitev mednarodnega tribunala, ki naj bi kaznoval Hirohito in vse druge japonske vojne zločince. Dejal je, da zavezniška zmaga ne bo popolna, če ne bo Hirohito dobil zaslužene kazni za storjene zločine.

Blum vidi enotnost zapadne Evrope

Francija in Anglija naj bi tvorili jedro

London, 19. sept.—Leon Blum, francoski socialist in bivši premijer, je na sestanku s časnikarji dejal, da vidi možnost enotnosti držav zapadne Evrope. Francija in Anglija naj bi tvorili jedro enotnosti teh držav, ki pa ne smejo kazati sovražstva do sovjetske Rusije.

"Izraz zapadni blok se mi ne dopade," je rekel Blum. "Zapadne evropske države morajo priti skupaj na podlagi sorodnih idej in ekonomskih interesov. Enotnost se lahko ustvari na osnovi sporazuma in razumevanja."

Rusija podpira režime v treh balkanskih državah

ZAHTEVE JUGOSLAVIJE UPRAVIČENE

London, 19. sept.—Ruski zunanji komisar Molotov je pojasnil stališče sovjetske vlade na sestanku s časnikarji o zadevah, ki so predmet diskuzij na konferenci zunanjih ministrov petih velesil. Sestanek se je vršil v uradu sovjetskega poslanstva v Londonu.

Molotov je dejal, da je zrno resnice v poročilih, da si Rusija prisvaja delno kontrolo nad Tripolitanijo, ki tvori zapadni del Libije, velike italijanske kolonije v Afriki, in da je Rusija zainteresirana tudi v Eritreji, italijansko kolonijo ob Rdečem morju. Libija leži vzhodno od francoske Tunisije. On je podprl tudi sedanje politične režime v Rumuniji, Bolgariji in na Ogrskem, državah, ki spadajo v rusko sfero vpliva.

"Stališče sovjetske vlade je jasno," je dejal Molotov. "Rumunija, Bolgarija in Ogrska imajo demokratične vlade, ki uživajo zaupanje ogromne večine prebivalcev. Sedanja rumunska vlada, katere predsednik je Peter Groza, točno in dosledno izvaja pogoje premirja, sklenjenega z Rusijo, Veliko Britanijo in Ameriko. V prejšnji rumunski vladi—premierja Nikolaja Raducescuja so imeli večino protisovjetski elementi. Kakor Rumunija, tako tudi Bolgarija in Ogrska izpolnjujeta pogoje premirja."

Molotov je naglasil, da bi morala tudi Grčija, ki je pod kontrolo Velike Britanije, dobiti demokratično vlado. Rusija ne priznava te vlade, ki je prišla na krmilo s pomočjo britske oborožene sile.

Ruski komisar je zanikal trditve, da bodo kandidati samo ene stranke na glasovnici, ko se bodo vršile volitve v Bolgariji, Rumuniji in na Ogrskem. "Ko bodo novi parlamenti izvoljeni, se bo situacija morda izpremenila," je dejal. "Če hočejo Rumunija, Bolgarija in Ogrska slediti zgledu Velike Britanije ali drugih demokratičnih držav, kdo naj bi imel vzrok za ugovore?"

Ko so časnikarji pritiskali na Molotova, naj komentira stališče Amerike in Velike Britanije napram režimom v Rumuniji, Bolgariji in na Ogrskem, je dejal, da lahko govori le o stališču sovjetske Rusije. Velika Britanija in Amerika ne priznavata teh režimov, ker jih smatrata za nedemokratične.

Molotov je dal razumeti časnikarjem, da Rusija podpira zahteve Jugoslavije. "Jugoslavija se je odločno borila na strani zaveznikov," je dejal. "Svet zunanjih ministrov bi moral upoštevati njene težnje. Ozmelj, ki spada Hrvatim in Slovincem, mora dobiti Jugoslavijo. Trudili se bomo za pravično odločitev glede Trsta, Istrskega polotoka in Julijske Krajine."

Francoski zunanji minister Georges Bidault je predložil spomenico zunanjim ministrom drugih velesil. Ta vključuje predlog, da se Porurje in Porenje, industrijski pokrajini, odreže od Nemčije. Predlog je v soglasju z zaključkom, ki je bil sprejet na konferenci velike trojice v Potsdamu, Nemčija.

Francija se hoče zavarovati proti možni nemški agresiji v bodočnosti. Iz tega razloga je Bidault predlagal odrezanje Porurja in Porenja od Nemčije.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena družba (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaslovenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil pošiljnice.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

130

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono vite je pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Reformacija in socialni boji slovenskih kmetov

Napisal Abditus

(Za časa urednikov počinje bo njegove uredniške članke v dnevniku nadomestovala sledeča Abditusova razprava, ki je časa zelo primerna.—Ured.)

I.

Kmetijski upori in kmetijske vojne niso bile nič nenavadnega v zadnjih stoletjih srednjega veka. Zgodovina nam pripoveduje o nemških, francoskih, čeških, ogrskih, še prej o angleških in italijanskih kmetijskih vojnah. Tudi slovenski in slovensko-hrvatski kmetijski upori so važen dokument v kulturni in gospodarski zgodovini našega naroda in njegovega socialnega življenja.

Neznosne družabne in socialne razmere, temelječe na najžalostnejši dedščini srednjega veka, na popolni brezpravnosti priroste ga ljudstva, so nudile veliko množino razstrelilnih snovi, ki so se vžgale in gorele v velikem plamenu socialne nezadovoljnosti, kakor hitro se je užgala ena sama iskrica. Čuditi se torej ni, če je bil mnogokrat povod najhujšim kmetijskim uporom sam na sebi malenkost in krajevno lokalni.

Uvod v žalostno zgodovino tedanjih socialnih bojev kmetov tvori denarno gospodarstvo, ki je počasi izpodrinilo staro komodno naravno gospodarstvo.—Kmet ni obdeloval le zemlje svojega fevdnega gospodarja, temveč je moral v vojnih časih—posebno pri nasi—tudi sam braniti zemljo svojih gospodarjev in naposled tudi nositi vsa teška bremena dolgoletnih vojn! Razvoj mest in trgov, ki so pospeševali novo denarno gospodarstvo, je pa tudi v kmetiskem ljudstvu obudil željo po osvoboditvi iz odvisnosti fevdne gospode. Mesto in trg sta ustvarila trg, kjer so se razpečevali ne le izdelki industrije in umetnosti, temveč tudi pridelki poljedelstva.

Trgovci in rokodelci po mestih in trgih so bili primorani bolj in bolj, kupovati razne življenjske potrebščine in sirovine za svoje izdelke od kmetov, odnosno zemljiške, fevdne gospode. Kmetje in poljedelci so dobili denar, ki je moral roditi hrepenenje, izpremeniti kolikor največ mogoče naravne dohodke v denarne dohodke. Čim več denarja je kmet prejel, tem boljše se mu je gojilo, tem večje je bilo njegovo upanje, da postane kdaj svoboden človek.

Ko kmet še ni poznal denarja in njegovih posebnosti ter še ni prodajal svojih pridelkov, ni bilo ravno preveč težko in mučno dajati graščaku njegov delež. Kar se je pridelalo, to se je tudi doma porabilo. Graščak je imel navadno toliko naravnih dohodkov, da ni vedel kam z njimi. Zaraditvega je živel razkošno in razsipno, svojim prijateljem in znancem je prirejal velike gostije, o kakršnih se dandanes ne sliši več. Vsega je bilo v obilici, a ničesar se ni moglo spraviti v denar, ki je bil skoraj še nepoznan. Kakor hitro pa so ustvarila mesta trg, kjer so se pridelki lahko spravili v denar, ki je imel trajno vrednost in se ni mogel pokvariti kakor blago, je stremel ne le kmet, temveč še bolj graščak, da ga dobi. Pomnoževal je torej bremena svojih podložnih.

Čim več bremen, tem več dohodkov in denarja. Denarja pa ni nikoli preveč, neizmerna je želja po njem. Sedaj se je stanje ne-svobodnega, podložnega kmeta naglo poslabševalo, zakaj čim več je moral dajati svojemu zemljiškemu gospodarju, tem večja je bila izguba. Ne več izguba na pridelkih, temveč na—denarju. In kmet je občutil sedaj svoje breme huje kakor pa nekdanj in njegova nezadovoljnost je bila zaradi tega vedno večja.

Napetost med zemljiškim gospodom in podložnim kmetom je neprestano naraščala. Kljub temu, da se je kmetovo stanje kakor gospodovo izboljševalo in neprimerno povzdignilo. (Vse to lepa in obširna razklada med drugimi zgodovinarji tudi K. Kautsky v pivem zvezku: Die Geschichte des Sozialismus.) V teh bojih med gospodarjem in podložnikom pa je pripadla velika vloga naraščajočim mestom. Ona so bile v prvih časih pribežališča trpinčenih podložnikov. Marsikak kmet je utekel z zemlje svojega gospoda pod varni mestni zid. Toda čim pogostejše so poizkušali podložni kmetje se odtegniti bremenom in dolžnostim, ki jih je nalagal zemljiški gospodar neprestano in brez usmiljenja, tem odločnejše so stremeli tudi ti, privezati kmeta nase. In pogostokrat tudi z dobrim in milejšim ravnanjem. Fevdna gospoda, razvijajoči se gospodujoči razred, je vedela, da večje število podložnikov daje tudi večjo tlako; tem več se lahko proda in izkupi.

Ker so poljedelski pridelki vsled razvijajočega se meščanstva in živahne trgovine povečali svojo vrednost, je dobila tudi zemlja neko višjo vrednost. Med tem, ko je bila zemlja za časa naravnega gospodarstva skoraj brez vrednosti, je postala sedaj, ko se je neprimerno pomnožilo po mestih in trgih prebivalstvo, drag privilegij, ki je bil še mnogo večji, kakor pa je danes in zaradi katerega so se kmalu vneli veliki socialni boji, ki se zrcalijo jako izrazovito tudi v obupnih kmetijskih uporih. Z gospodarskim razvojem so rastla tudi nasprotstva med zemljiškim gospodarjem in podložnim kmetom, ker se je zemljiška gospoda polastila prej skupne zemlje ter jo milostno prepustila kmetom le v uporabo. Prišlo je do spopadov, ki so bili začetkom znatni in povsem lokalnega značaja, ki so se pa kmalu razširili čez dežele in države. Seveda ta razvoj ni bil povsod enak in istočasen.

Kakor že rečeno, so nudila mesta kmetom pomoč v bojih proti graščakom. Pa bil je še drugi vzrok, namreč ta, da so bili fevdni gospodje časih v denarnih zadregah. Plemstvo je imelo več potreb kakor pa do malega nekulturni kmet. Ono je hrepenelo in zahtevalo višjo kulturo, ki pa se je v tedanji Evropi dobivala le za

Glasovi iz naselbin

RAZNOTEROSTI

Springfield, Ill.—Posebno kaj razveseljivega ni mogoče poročati iz Springfielda, zlasti ne iz delokroga društva št. 47 SNPJ.

Pri društvu št. 47 smo že to leto imeli tri smrtne slučaje, in sicer: John Lazar je bil ubit na fronti v Nemčiji dne 6. marca t. l. Dne 24. julija pa je v bolnišnici St. John's Sanitarium umrl za jetiko Anton Tomazič. Dne 26. avgusta pa je tudi v bolnišnici St. John naglo umrla Antonia Golob in zapustila žalujočega soproga in druge sorodnike. Navedeni sedajni smrtni slučaj, enako tudi smrti slučaj v preteklosti, dajejo društvu nalogo, da bi delovalo in gledalo, kako nadomestiti umrle člane z novimi člani, kar pomeni, pridobivati nove kandidate za pristop v društvo.

Iz društvene preteklosti je razvidno, da se je društvo št. 47 vedno zavedalo te naloge, dokler ni bilo polje za pridobivanje novih članov tako izčrpano kot je danes. Toda danes so drugačni časi kot pred leti. Resnica je, da še mnogo naših rojakov ni v društvu, toda ti so taki, katerim je doba za pristop v društvo že pretekla in danes je marsikateremu žal zato, ker ni pristopil ob pravem času.

Mnogo je tudi takih, kateri so iz enega ali drugega vzroka pustili društvo in danes obžalujejo storjeno nepremišljenost. Da, društvo se lahko pusti, ni pa lahko ali mogoče popraviti, kar je zamujenega. Naletimo tudi na take ljudi; ako ga vprašaj za pristop v društvo in pojasniš, koliko bo plačeval za tako in tako zavarovanje pri jednoti, najprvo izračuna, koliko bo plačal v tem času in koliko bi dobil v slučaju nesreče ali smrti in potem ti pa odkima, da ne bo pristopil.

Nekateri naši člani tudi precej hvalijo tujerodna društva, toda dokazano je, da taka društva jim ne nudijo istega, česar smo deležni pri SNPJ. O tem bom pozneje pisal, za danes pa naj zadržujemo te vrstice.

Pri SDD je postalo zadnje čase jako živahno in vseh ozirih in veliko zanimanja za SDD. Posebno zanimanje vlada med članicami gospodinskega kluba. V kratkem času je klub priredil v prid SDD dve prireditvi z velikim uspehom. Glavna in velika prireditev se pa bo vršila 27. oktobra t. l., in sicer vinska trgatev. Za to prireditev je vsako leto veliko zanimanja in tudi letos se že slišijo glasovi in povpraševanja, kdaj se bo vršila vinska trgatev, za katero pa so tudi že vse priprave v teku. Vse podrobnosti o tej prireditvi bodo ob pravem času poročane. Vstopnice bodo v kratkem času v razprodaji.

John Goršek st., tajnik.

POROČILO IZ BARBERTONA

Barberton, O.—Sedaj sem na stavki, zato mi čas dopušča, da malo poročam, kako se imamo v Barbertonu.

Odkar je vojna končana, so se delavske razmere temeljito preobrnile. Vse tovarne so redcirale delovni čas, in sicer z 48 ur na 40 tedensko. Izvzeta je samo Pittsburgh Plate Glass Company—Columbia Chemical Division. Ta družba je tudi po vojni obratovala s polno paro ter obdržala 48-urno delo na teden, poleg tega pa smo še nadalje delali čezurno delo.

Delovodja je vsak dan vprašal delavce, če hočejo delati čez uro. Nekateri so delali vsak dan čezurno delo, drugi pa niso hoteli in tako se je zgodilo, da so dotični delali od 60 do 70 ur na teden, drugi pa samo 48. Radi tega je prišlo do nespora

drag denar. Tudi kultura je bila še neprimerno dražji privilegij kakor pa je dandanes. To je rodilo vedno večjo željo po denarju, ki ga je bilo vedno premalo. Malo plemstvo je začelo propadati, ker se ni moglo kosati z velikimi baroni. Ni se več mnogo ločilo od ostale kmetске mase. Mali plemenitnik, z malim številom podložnikov, je bil boljši kmet; nič več. V hipnih denarnih zadregah je bil rad pripravljen vzeti od kmeta odkupnino za njegove dolžnosti in druga bremena. Nastale so mnoge svobodne kmetije, ognjišča revolucionarnega duha in kmetске uporne trme.

(Se nadaljuje.)

zuma med delavci, nakar je bilo na unijski seji sklenjeno, da se zahteva 40-urni teden za vse delavce, plača pa se naj zviša toliko, da bo znašala v 40 urah enaka kot prej za 48 ur dela.

Kompanija je odklonila to zahtevo, valed tega smo oklicali stavko 13. septembra ob treh popoldne. Ko pišem te vrstice, že vse obratovanje stoji in na stavki nas je čez 2000 delavcev. Kako bo stvar izpadla, še ne vemo.

Vojna je končana, toda vojaki se še v malem številu vračajo domov. Do sedaj so prišli samo štirje naši fantje. Ti so: Louis Arko, Joseph Slanovec, Mike Drobnich in Anthony Ocep.

Društvo Triglav št. 48 SNPJ je imelo 19 članov v službi Strica Sama, 16 fantov in tri dekleta. Do sedaj sta prišla domov za stalno John Koprivnik, ki je služil pri mornarici, in Joseph Slanovec. Prvi je doma že eno leto, drugi pa je bil pri vojakih samo leto dni. Zakaj je bil že odpuščen, mi ni znano.

Pri našem društvu nismo izgubili v vojni nobenega člana, ranjena pa sta bila Joseph Koprivnik in Joseph Bischof. Sedaj sta že oba zdrava.

Pri društvu ni več tistega zanimanja kot je bilo pred leti. Zmeraj bolj je članstvo brezbrizno in vedno manj jih poseja seje. Ne vem, zakaj ta brezbriznost? Saj so nam danes podporna društva prav tako potrebna kot pred leti. Za starejšo članstvo še toliko bolj, kajti asement plačujemo že veliko let, zato bi morali biti aktivni in se zanimati za gospodarstvo pri društvu in jednoti. Prepričan sem, ako bi bili sami aktivni, bi imela mladina dober zgled in bi se tudi ona bolj zanimala.

Pridite na prihodno društveno sejo! Na bolniški listini sta dve članici, in sicer sestra Ivana Skraba, ki je bila operirana v barbertonski mestni bolnišnici dne 4. septembra, sedaj pa se zdravi doma, in Ivana Valencic. Obiščite bolnici!

A. Ocep, tajnik.

PISMO IZ BELE KRAJINE

Vinko Košmerlj je pisal "Slov. Poročevalcu" pismo, ki je bilo priobčeno dne 12. julija 1945. Med drugim piše o gospodarskem položaju Bele Krajine sledeče:

Te dni sem bil v Beli Krajini, se ogledal tu, posedel tam. Povsod isti vtis, ista slika: zadovoljstvo, volja do dela, udarnost. Pripovedovali so mi:

Zasukalo se je. Tako hitro, da sami sebi nismo mogli verjeti, ste odšli od nas, tovariši borci in borke, naši stari znanci. Sedaj, ko vas ni več, prav posebno občutimo, kako radi smo vas imeli. Tako prazni se nam zdijo zdaj naši domovi, naše loze, tako dolgočas nam je po vas. Pogrešamo vaše pesmi, partizanske pesmi o svobodi! Seveda ste po hitriteli v vse kraje naše domovine dokazovat, da je štiriletna borba končana, da je fašizem in domači izdajalec poražen! V Beli Krajini pa se tako harmonično zlija z naravo vaša pesem: "Kosec koso brusi, a žanjica žanje..."

Nadaljujemo delo in hodimo po poti, ki ste nam jo kazali vso dolgo dobo. Obnavljamo svoje domove, urejamo gospodarstvo, skušamo čim prej zaceliti vse rane, ki nam jih je tako globoko zarezal okupator. Zdjaj smo začeli obnavljati daljnovid iz Ozlja in v kratkem času bo zopet zasvetila v naših domovih električna luč. Naše udarno geslo je v vse kraje Bele Krajine: elektriko!

Prva japonska posadka, ki se je podala na kakšnem zasedenem otoku na Pacifiku, je bila posadka na malem otoku Mill v maršalski skupini. Na aliki je videti japonskega poveljnika tega otoka, ki podpisuje kapitulacijsko pogodbo.

Letina nas je že pošteno skrbela. Ni hotelo padati—bi rekli po naše. Žita, posebno pšenice, bo manj kot lani, ker jo je suša prehitro "stisnila". Tudi pridelek fižola bo slabši, krompir se bo pa še nekoliko popravil. Orehi in slive še dokaj dobro kažejo in bomo letos sušili več sliv. Nič ne tarnamo, saj če pomislimo na vsa ta štiri minula leta, ko so bile naše družine tako številne, pa smo vzdržali. Vemo, da nam bodo naše oblasti pomagale, če bo treba, kot na primer sedaj, ko smo prejeli dovoljno količino živeža za vse one, ki so ga bili potrebni. In ta hrana je prispela v Belo Krajino kljub razdrti železnici, kljub vsem prevoznim težavam. Vse to je zmogla naša volja—udarniško delo.

"Kako bo letos pridelek? Bomo kaj namazali povitice?"

"Kar gre. Z medom smo zadovoljni. Panji so prišli precej ob živali, ker je prežgodaj prišla mana, ko so bile čebele še v razvoju. Rojev ni in kaj bo z našim načrtom, da zberemo in darujemo do sto rojev za najbolj prizadete predele na Goriškem, Gorenjskem in Štajerskem? Nekaj panjev kranjčev imamo že narejenih, ostali les je pripravljen—vse brezplačno, a rojev ni. Ostali pa bomo mož beseda—čeprav šele drugo leto. Čitali smo v "Poročevalcu", da računajo čebelarji Ljubljane okolice na medenje hoje pod Krimom.—Pri nas te paše ni, a tudi naše čebele bi lahko nabrale mnogo tega medu, če bi jih mogli prepeljati tja."

Pojasnil sem jim, da jim je prevoz čebel zasiguran, naj se le združijo in najpripravijo število panjev kmetijskemu referentu okrajnega NOO, ki bo skupno s čebelarskim odsekom Kmetijske zadruge uredil prevoz.—Po G. N.

POIZVEDOVANJE RDEČEGA KRIŽA

Chicago, Ill.—Sorodniki iz Evrope so nas vprašali, da bi poizvedeli, kje se nahajata Efrsima Mandl, ki je nekoč živel na 2290 Wilson st., Chicago, in William Rosell, ki je tudi svojo čase živel v Chicago.

Ako bi kateri čitatelj vedel, kje se nahajata zgoraj navedeni osebi, naj sporoči Rdečemu križu, 629 South Wabash ave., Chicago 5, Ill., telefon Wabash 7850, Extension 364.

Rdeči križ.

JUGOSLOVANSKI FILM

Cleveland, O.—Združeni odbor južnoslovenskih Amerikancev bo predvajal 16 mm film o partizanskem gibanju in osvoboditvi Beograda.

Filmska predstava se bo vršila v Akronu, Srbski dom, 244 Ira ave., v petek, 21. septembra pričetek ob osmih zvečer.

V Cantonu v soboto, 22. septembra, v Canton Music Hall, 1810 E. Tuscarawas; pričetek ob osmih zvečer.

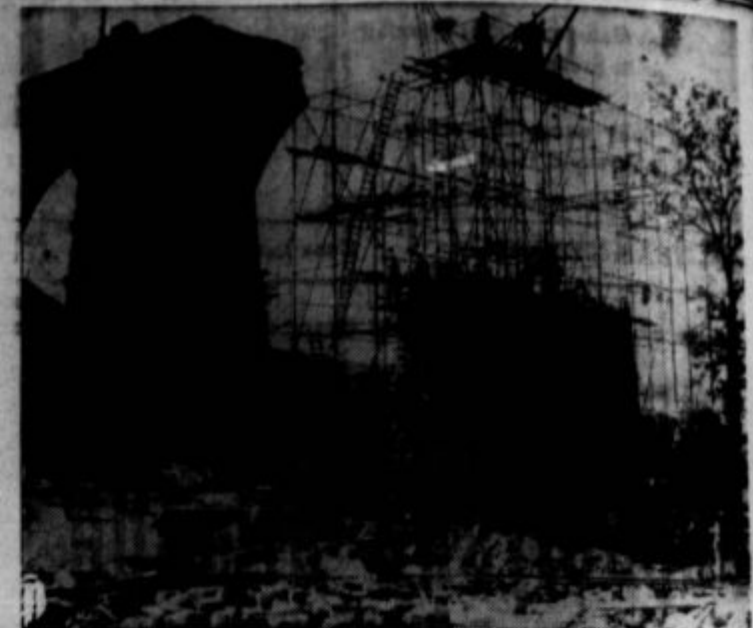
V Clevelandu pa v nedeljo, 23. septembra, v Slovenskem narodnem domu, 6411 St. Clair ave.; pričetek ob pol treh popoldne.

Ob istem času bo nastopil kot govornik poročnik jugoslovanske mornarice Zvonimir Jurisich. Vstopnina samo 50c.

ZOJSA.

SVARI ROJAKE

Barberton, O.—Neka barbertonska družba, ki čisti in popravlja peči v kletih, izvršuje delo zelo slabo, računa pa zelo mastno. Svarim Slovence in Hrvate, naj ne dajejo naročil tej

Slika iz razbite Evrope. Francoški delavci popravljajo v bližini Nantesa železniški most, katerega je razbila vojna. Po Evropi je razbitih tisoče in tisoče železniških mostov in bo vzelo več let, predno bo železniški promet zopet normalen.

brezvestni družbi, če nečete biti ogoljufani.

Ako meni ne verjamete, vprašajte kogar koli, ki je dal čistiti peč tej kompaniji, in povedal vam bo, da je bilo delo zelo slabo izvršeno, račun pa zelo velik.

Jennie Markun.

DODATEK K OPISU POTOVANJA

Euclid, O.—V opisu "Potovanje po zapadu" se bi moralo glasiti, da je dan pred našim odhodom nekje v Montani utonil stari oče naše "pen pal," ali oče mrs. Mary Moneta. On je bil star čez 80 let in je šel na 4. julija v jezero učiti otroke plavanja, a ga je zadela kap, nakar je utonil. Pisal se je Platinšek.

Drugi dan sva midve odpotovali proti Oaklandu, Monetovi pa v Montano na pogreb.

Mary Dodič.

ČASOVNI KOMENTARJI

Chicago, Ill.—V illinoiskem mestecu Champaign-Urbani se je vršila sodna obravnava zavoljo vsiljevanja verouka v ljudskih šolah. Tožbo je vložila mati desetletnega šolarčka in žena univerzitetnega profesorja, ki je tudi sama študirana žena. Ta žena, mrs. Vashiti McCollum, je trdila, da sošolci zapostavljajo in smešijo njenega sinčka, ker ne poseja verouka in ne verjame v verske bajke.

Obravnava je vzbudila veliko senzacijo in čikaško časopisje je poročalo o njej dnevno z velikimi črkami. Boj zagovornikov prireditelj strank se je vrtil okrog že sto in stokrat premleto vprašanja: ali je legalno čeli ne zanašanje verske propagande v ljudske šole na račun davkoplačevalcev.

Pri zadete stranke, šolski odbor, odvetniki in sodniki, dobro vedo, da je država ločena od cerkve in da ustava Zedinjenih držav prepoveduje vsiljevanje kakršne koli vere v ljudskih oz. javnih šolah. Kljub temu dejstvu pa obe stranki grozita, da bosta zanesli boj pred vrhovno sodišče in seveda senzacija bo še večja.

Toda naj sodišče odloči tako ali tako, pravilno ali nepravilno, črna reakcija je kršila ustavo v preteklosti in zastupljiva mladina v ljudskih šolah in prav tako jo bo v bodočnosti.

Posebno to prakticira v malih mestih, kjer imajo nazadnjaški šolski odbori vso kontrolo in učiteljstvo jim je predano na milost in nemilost. Spominjam se, kako se je počutila pred leti moja žena, ko je učila v ljudski šoli v Lorainu, O.

Prva japonska posadka, ki se je podala na kakšnem zasedenem otoku na Pacifiku, je bila posadka na malem otoku Mill v maršalski skupini. Na aliki je videti japonskega poveljnika tega otoka, ki podpisuje kapitulacijsko pogodbo.

V Zedinjenih državah je naš 12 milijonov neporočenih fantov pa samo devet milijonov. Torej bo mnogo žensk ostalo. (Dolje na 2. strani)

PREGLAD POVOJNIH POTREB DEŽELE Z OZIROM NA JAVNO ZDRAVJE

Divjanje vojne je zavleklo podvzete akcije na polju široko zastopane programa za javno zdravje. Ta program temelji na zakonodajnem zakonu sprejetem v letu 1944 (Public Health Service Act). Navzlic vsemu pa je bilo mogoče celo med vojno izvajati najnujnejše naloge v tem pogledu in obenem začrtati stvarne in široke izboljšave za povojni zdravstveni program.

Pod pritiskom vojaških in industrijskih potreb v vojni dobi je bila raztegnjena akcija na polju zdravja in zdravniške veje v nova predelja. Po zakonu o obsegu sredstev (Community Facilities Act) se je potrošilo 225.000.000 v svrhu zgrajenja podnih napeljav ter odvodnih kanalov in sličnih sanitarnih podjetij v krajih, kjer občine niso tega zmogle same. Potrošilo se je dalje \$60.248.786 zveznega denarja za zgrajenje bolnišnic in zdravstvenih centrov. Ustanovitev kadetskega kora bolničark (Cadet Nurse Corps) kot kongresne akcije je omogočila vzdrževanje stalnega dotoka izurjenih bolničark za civilne in vojaške potrebe. Področje se je tudi posebej obravnavalo proti zanešenju malarije v kraje dežele, kjer ta bolezen ni poznana, a bi jo mogli priti, zanesli in razširiti med prebivalstvo. Raziskovanja na polju zdravstvene vede v tem pogledu so bila financirana po potrebi od zvezne vlade, ki vzdržuje urad za znanstveno raziskovanje in razvoj (The Office of Scientific Research and Development).

"Po končani vojni," pravi narodni zdr. držav za javno zdravje, dr. Thomas Parran, "bo naša vlada, da obdržimo pridobitve, sezone dozidaj, ter reorganiziramo naše vire in naše sile na polju v stalno zgradbo, ki ji potem služi v občo korist našega ljudstva z vidika zdravja in zdravniške pomoči."

Ameriška vladna služba za javno zdravje ni držala križem tekom vojne, ampak je že pred dvema leti pričela zbirati podatke o naših potrebah na področju javnega zdravja v povojni dobi. Posledice tega proučevanja zdaj začrtane v široko zastopanem programu, katerega cilj je ta vladna služba raztegniti na vse deželo, in to pomeni do najkrajnjega kotička Zdr. drž. in da se tako omogoči preprečevanje širjenja bolezni, ter nuditi pomoči bolnim, kot tudi, in v glavnem pospeševanje boljše ljudskega zdravja.

Odkar je bil v glavnem odjavnem največji pregleh javnega zdravja v Združenih državah, ko se je tekoma zadnjih let ustrezilo zaveziti po dolgotrajnem delovanju in trudu širjenja bolezni in nalezljivih bolezni, kot suha, črni koz, davice (difterije) in drugih sličnih bolezni, je bila polagati zdaj največjo težavo na preprečevanje bolezni, oziroma na ohranitev zdravja, in to s poudarkom kot se je prej naložilo pobijati nalezljive bolezni.

Vladna služba za javno zdravje zatorej v svojem zdravstvenem programu posveča največjo pozornost uvedbi zdravstvenega programa, kar pomeni izboljšanje sanitarnih in sanitarnih sredstev in razmer, tako za posameznika kot za celoto.

Podatki, ki jih ima na rokavh vladna služba, kažejo, da bi bilo treba zgraditi v deželi 5.000 novih vodovodnih sistemov, kot tudi razširiti in izpolniti okrog 6.500 drugih; več 10.500 krajev v Združenih državah, s skupnim prebivalstvom 30.000.000 oseb, nima zadostnih odvodnih podestnih kanalov; v več nego 5.000.000 poselekih in farmskih domovih bi bilo treba izboljšati sanitarne zmore ter poskrbeti za napredujoče in zgraditev moderne kopalne in stranišče.

Da bi mogoče dobro kontrolirati in pobijati bolezni, ki izvirajo iz nečistega mleka, bi bilo treba zgraditi okrog 438 postaj pasteurizacije ali razkuženje mleka, in sicer obstoja potreba po 34 državah Unije, kot tudi v Alaski. Poročilo vladne službe za javno zdravje pravi, da bi bilo treba upoštevati, da bi mogoče, da bi bilo treba v druga nasejala ter bivalne zares tvorila zdravo okolje, katerim bodo živeli in delali ljudi.

Izkaznica vašega socialnega zavarovanja

Ko delavec prvič prične delati v industrijskem ali drugem delu, ki ga krije socialno zavarovanje, tedaj dobi takozvano "social security card" ali izkaznico, na kateri je navedena njegova zavarovalniška številka. Pod to številko imajo v gl. uradu v Baltimore navedeno lestvico njegovih prijavljenih plač in vsega drugega, kar se tiče njegovega zavarovanja.

Ta številka, z drugimi besedami povedano, je ključ k njegovemu seznamu socialnega zavarovanja in paziti mora, da kar se s to številko ne izgubi, ter da iste tudi ne izpremeni, ako gre v drugo delo. Vsakemu delodajalcu ali podjetju ali tovarni, kjer je uposlen, naj pokaže vedno eno in isto izkaznico ali številko. Le na ta način more biti gotov, da bo seznam njegovih prijavljenih plač in plač pravilno zapisan in račun o njegovih socialnih zavarovalnih pravicah voden.

Izkaznica s to številko je važnejša kot bi se zdelo na prvi pogled. Delavec jo mora pokazati vsakemu delodajalcu, kjer dobi delo, dalje se jo mora predložiti v dokaz, kadar se zaprosi za starostno ali posmrtninsko zavarovanje, oziroma tozadevna izplačila, kot tudi v slučaju, da človek išče informacij glede svojega socialnega zavarovanja. Potrebno je torej, da se na to izkaznico pazi in se jo spravi tako, da ostane čista in nepoškodovana, a predvsem je važno, da je lahko vsak čas pri rokah. Važno pa je tudi, da se številko izkaznice zapiše kam drugam, kar pride prav v slučaju, da se izkaznica zgubi.

V slučaju izgube te izkaznice se mora zaprositi za duplikat z isto številko. Ker ima vsaka izkaznica svoj kupon (stub), se duplikat hitreje dobi, ako se predloži istega—seveda, če ni bil z izkaznico vred izgubljen. Kupon je dobro imeti spravljeno posebej za slučaj izgube izvirne izkaznice. Kdor ima več kot eno izkaznico, naj poskrbi, da to zadevo uredi, kar drugače lahko nastanejo komplikacije glede njegovega socialnega zavarovanja.—FLIS.

dukcija skončana, postopala z delavstvom tako kot bo sama hotela. Vse kaže, da se pošteno moti, kajti delavstvo je danes dobro organizirano in bo še boljše v bodočnosti.

Kapitalisti in njihovi časopisi so se v teku vojne silno trudili, da bi uničili unije in ob vsaki priliki so delavcem očitali nepatriotičnost, zaeno pa ščuvali vojake, češ, medtem ko se oni bore na tujih bojiščih na življenje in smrt, doma delavci pa stavkajo in zavirajo vojno produkcijo. Seveda, delavski department in razne unije so ovrgele te laži in dokazano je bilo, da je bilo izgubljenega časa v produkciji radi stavk niti 1%, toda reakcija je pazila, da ni bil ta fakt nikoli objavljen v njenemu časopisu.

Prav tako časopisje ni seznanilo ljudstvo, da so bile tudi na domači fronti ogromne žrtve v teku vojne. Office of War Information pa je objavil statistične podatke, kateri kažejo, da so bile vojne žrtve na fronti v teku treh let in devetih mesecev, od Pearl Harborja do konca vojne, velike, toda na domači fronti pa še večje. Seveda, žrtve na domači fronti ne bi bile še daleč tako ogromne, ako bi industrija in lastniki rudnikov in premogovnikov bolj pazili na varnost svojih delavcev. V vojni je bilo ubitih približno 250.000 vojakov in mornarjev in 817.000 ranjenih, pogrešanih in ujetih. Na domači fronti pa je umrlo 296.000 oseb, 30.000.000 pa jih je bilo ranjenih. Tako govore številke urada za vojne informacije.

Radijski komentator Frank Kingdon je dejal, da je ameriško časopisje pretekli teden namenoma zatajilo senzacionalno vest, namreč da hoče državni department izročiti iznajdbo atomske bombe z vsemi skrivnostni vred poznani multimilijonarski korporaciji DuPont.

Milan Medvešek.

JERNEJ V ŠPANJO

E. K.

Sedeli smo v Potnikovem "nočnem klubu", ki v resnici ni nikakršen klub, temveč čedna, vsakemu treznemu pristopna gostilna, v kateri pač točijo tudi pijače. Zunaj stoječemu bi se seveda zdelo, da se notri godi kaj, kar se mora skrivati. Okha so zagrjena in človek bi mislil, da gori notri je ljudi, ki jih vabi taka misterioznost, a če si v resnici pričakoval kaj skrivnostnega, si razočaran, kadar vstopiš. Tako svetlo je, da si, če si sam, lahko preganjaš čas s čitanjem. Pozno zvečer je vse prav tako čisto kakor zjutraj, ko so odprli. Če odpro radio, go vedno drže polglasno, da ne motijo onih, ki se hočejo pomenkovati.

Vsakemu gostu to ni všeč; dobro se počutijo nekateri le, kjer je ropot in dirindaj, in nesnaga jih navidezno nič ne moti. Potnika to nič ne boli; že dostikrat je povedal kakšnemu nezadovoljnému, da ima čez ulico Rovar svoj "klub", kjer bo najbrže našel vse, kar mu je ugajalo.

Tisti večer smo sedeli za mizo v kotu, kjer smo bili popolnoma ločeni od ostale družbe. Bilo nas je pet in edini jaz sem bil lekar. Niški pomočnik, ostali so bili izurjeni in izkušeni delavci raznih strok. Nekaj je bilo drugače kot po navadi—kakor da je plaval v zraku in se ni moglo dotipati. Vsakemu se je poznalo, da je čutil to. Govorili smo bolj po tihem kot druge večere in besede so bile pridržane kakor da ne bi bilo prav, če bi odfrčale. Pa je bilo vse prav enostavno in razumljivo. Petrič, ki ga je bil neki tovariš opozoril na to, je čital Adamičovo povest v ameriškem mesečniku o doživljajih slikarja Vanke v hrvaški cerkvi v Milvalu, kamor baje že dvaset let zahaja neki mrtvi duhovnik služiti ponoči maše, ki so mu bile plačane, pa jih ni odslužil, dokler je bil živ. O tem smo ugibali in modrovali. Petrič je trdil, da so prikazni morale biti resnične, ker jih je razen slikarja videl tudi župnik. Dve pričči različnih temperamentov, najbrže tudi različnih svetovnih nazorov se nista mogli motiti.

Temu je odločno ugovarjal Šterle, češ, moč sugestije je velikalnska in v takih prividih je nekaj nalezljivega. V cerkvi je najbrže bilo le malo svetlobe; gotovo niso bile luči prižgane kakor za veliko mašo. Eden, mož z zelo napetimi živci, je prepričan, da je nekaj videl. S tem nemajhnim prepričanjem pokaže v smer, kjer je bila prikazen vpraša: "Ali ga vidite? Vidite?" Dejstveno to ni vprašanje, temveč sugestija. Župnik gleda kakor v hipnozi in—vidi. Vidi, češ, ni, ker mu je bilo zatrjeno, da je tam nekaj, duh v živi podobi, češ, nič drugega ne more biti.

Argumenti so se menjali, butali drug ob drugega, se izpodbijali, ostrili in niso dovedli nikamor. Hoteli so vedeti tudi moje mnenje, a jaz sem dejal le, da ne vemo nič drugega kot da nič ne vemo. Kaj pa je življenje sploh? Nerešena uganka. Morda jo kdaj uganemo, doslej je niso. Le kako naj si mislimo življenje brez telesa? Brez možganov ne moremo misliti, brez srca ne moremo čutiti. Kako naj se loči duh od telesa, pa vendar živi, misli in se premika? Morda je mogoče, ampak ne po tem, kar nam je znano. Nič drugega ne moremo kot priznati, da vemo zelo malo in še tega, kar vemo, ne razumemo dovolj.

Gledali so me, kimali in odkimali in videl sem, da jim je bilo moje priznanje nevednosti čudno. Naposled je Šterle vprašal: "Verovati morem le to, o čem..."

Marlina, kaj bi dejal on. Marlin dotle ni bil izpregovoril nobene besede. Bil je krepak mož srednjih let; komaj bi mu jih prisojil več kot pet in trideset. Le v njegovih očeh je bilo nekaj, kar se ni vjemalo s tem, nekaj kakor pričanje neskončno dolge izkušnje in odhod izvirajočega nenavadnega spoznanja. Ta večer je bil vtiš še močnejši, nemara zato, ker je bil ves čas globoko zamišljen kakor da je v duhu odsoten. Bil je strojnik v veliki tovarni, a na videz je bil bolj podoben umetniku. Govoril je počasi kakor da presoja v mislih vsako besedo, preden jo izreče; ni jih naglaševal, a včasih je bila v njih silno prepričevalna moč, kadar koli je govoril o predmetu, ki ga je jemal resno. Čital je, kadar koli je imel časa in tovariši so ga včasih dražili zaradi tega. Tedaj se je dobrodušno smehljaj. Rojen je bil tukaj, družil se je pa največ s svojimi rojaki, dasi se ni izogibal družbi drugih narodnosti, če je naneslo tako.

Ko ga je Šterle nastovil, je bilo kakor da se je zdramil. Pogledal ga je z dolgim pogledom, da se je zdelo kot da gleda vanj in skozi njega daleč nekam v neskončnost. Potem je počasi s tihim, enakomernim glasom odgovoril:

"Strinjam se z Rogozom, da smo veliki nevedneži. Vsi bi radi vedeli več, a vedno je stena pred nami. Tudi če izpulimo vesoljstvo nekoliko njegovih skrivnosti, smo nagredovali le za korak. Stena se je nekoliko odmaknila, ni pa izginila. Nekateri se potolažijo s tem, kar jim povedo drugi, ki se vedejo kakor da vedo vse in podpirajo svoje nauke s tem, da je tako zapisano. Drugi opazujejo v večnih knjigah protislovja in nemožnosti, pa rijejo, rijejo in včasih najdejo kaj, do konca pa še nihče ni prišel, najmanj tisti, ki si olajšajo vso reč s tem, da enostavno zanikajo vse, kar jim ni všeč."

Pomolčal je. Šterleta je pa to le nagnalo, da je šilil dalje.

Pa vendar, Jernej, moráš imeti kakšne misli o teh rečeh."

Obrnil se je do nas za pomoč: "Kajmeda, vsi želimo, da nam Marlin pove, kaj misli o duhovih."

Prikimali smo, vedoči, da sicer tudi mi ne bi bili imeli miru. Marlin je zmaljal z glavo.

Koliko je vredno, kaj mislim in česa ne mislim o tem? Če jih ni, a jaz verjamem vanje, se ne bodo zaradi tega porodili; če so, pa jaz ne verjamem vanje, ne bodo izginili. Ne, v duhove ne morem verjeti. Če ni s smrtjo končano vse, in nelzgodbitnih dokazov nimamo ne na eno, ne na drugo stran, tedaj se ne more pričakovati, da bi narava po smrti uganjala z nami take burke. Strašit žive ljudi, rožljati z verigami po gradovih, premetavati pohištvo—če bi bilo kaj takega mogoče, bi bil ves svet in vse življenje ogromen nesmiel. V vesoljstvu je pa toliko pravilnosti, da ni nobene podlage za tako absurdnost.

"Ti torej nič ne veruješ," je povzel Petrič, ki je bil že nekoliko zlovoljen, ker je s svojim razlaganjem povsod naletel na odpor.

"Verovati morem le to, o čem..."

Karikatura notoričnega senatorja Bilboa iz Missisipija. On izrablja senatno tribuno za sejanje slične rasne mrnje in sovražstva kot so ga selali nacisti. V deželi se je pojavilo gibanje, da senat obtoži tega rasista in mu odvzame sedel.

mer sem do dobrega prepričan in prepričanja ne more biti brez dokazov. Verjamem vse, kar je znanost dognala, če sem izvedel za to. Ne vprašaj me o Einsteinovih naukih, ker jih ne razumem. Ampak da se zemlja suče okrog sonca, da znajo astronomi izračunati sončni mrk, da se brez staršev ne more roditi otrok, da so iz ene rastline razvili nešteto oblik—to so vse reči, ki jih lahko razumem, ker ne presegajo mojega uma in mi jih znajo dokazati."

"To je vse visoko," je zagodrnjal Petrič, "toda jaz ne govorim ne o duhovščini, ne o profesoriki veri. Človeku, ki ga poznam in mu lahko zaupam, verjamem, kdor me je že opeharil, mu pa ne. Zakaj ne bi verjel Adamiču, če govori o duhovih?"

Za hip se je zasvetilo v Marlinovih očeh.

"Tudi jaz verjamem Adamiču, da mu je Vanka povedal, kar je doživel, zakaj tudi kar se doživi v domišljiji ali v podzvesti, je naposled doživetje. Adamič pa ne pravi, da je sam videl duhove, temveč da je odšel kot agnostik, to se pravi, da ne more razlagati dogodka. Jaz ga tudi ne bi mogel. Razmišljam lahko o njem, ugibam, kako je mogel slikar doživeti tak privid, ampak ugibanje ni razlaganje in ni verozanje."

Petrič je zamahnil z roko, a tisti hip je pozabil na vse in zaklical: "Miš!"

Ta nenadni vzklík sredi resnih pogovorov je bil tako komičen, da se je vse omizje, izven Marlina, na glas zasmejalo.

"Miš! Kjer so jedi, so miši."

"Pa da ni strahov! Glejte ga, kako se je ustrašil."

Tako so se norčevali. Šterle je pa vprašal:

"Kje si jo videl?"

"Kaj bi se smejali kot norci? Tam le na stolu je bila. Z vrh naslona je skočila dol."

"Kako vraga bi mogla miš priti na vrh naslona? In po kaj?"

Tudi meni se je zdelo čudno, dasi ne nemogoče.

"Videl sem. S svojimi živimi očmi sem videl, kako se je zmuznila dol. Nič drugega ni moglo biti kot miš."

"No, pa če je bila, pod krilo ti ne zleze."

Vrzi je Petrič zopet zamahnil z roko—in zazijal. Šterle je

slučajno imel oči uprte v prazni stol na strani in se je tako zakrohotal, da se je moral prijeti za trebuh.

"To so strahovi," je zaklical, ko je prišel do sape, "strahovi kakor ta miš. Stol je svetel kakor ogleдалo in ko je Petrič zamahnil, se je njegova roka zazrečila pa je bilo videti kot da je nekaj bliskoma zdrknilo ob naslonu dol. Tako vidijo ljudje miši in strahove."

(Konec prihodnjič.)

Social Security Board nudi prosto postrežbo

Zelo važno je za delavca, da ve, da se starostna izplačila socialnega zavarovanja ne prične avtomatično, ko delavec doseže starost 65 let. Preden je upokojeni delavec deležen teh izplačil, mora vložiti prošnjo za dobivanje pokojnine.

Prošnja se vložijo—pa naj bo ta za pokojnino ali za preostale v slučaju smrti delavca—pri lokalnem ali krajevnem uradu Social Security Boarda. Delavec ali njegova družina dobi tu vse potrebne podatke brezplačno. V lokalnem uradu vam tudi pomagajo izpolniti potrebne papirje ali tiskovine, da morete tako dobiti vse, kar vam gre v pogledu socialnega zavarovanja po zakonu. V nobenem oziru ni potrebno plačevati za tozadevne informacije nikomur; vsak delavec, ki je upravičen do izplačil, jih bo dobil.

Dajanje potrebnih informacij in sličnega je le ena izmed mnogih postrežb in dolžnosti, ki jih vrše lokalni uradi Social Security Boarda. Kot je bilo že omenjeno, izdajajo ti uradi tudi nove in duplikatne karte socialnega zavarovanja, zadnje v slučaju, da delavec tako karto izgubi. Dalje krajevni ali lokalni uradi spravijo v red rekorde takih oseb, ki so zaznamovane po večini s številčnimi seznami, ter jim povedo, katero številko morajo uporabljati v bodočnosti.

Pri teh uradih dobe delavci tudi pojasnila glede točne prijave njihovih zaslužkov, in če v tem pogledu obstaja kakšna pomanjka, tedaj krajevni uradi to popravijo, seveda ako so na to opozorjeni. Ti uradi imajo dalje na razpolago posebne karte, potom katerih vsak zavarovan delavec ali delavka zaprosi za podatke glede prijavljenih plač oziroma služba. Uradniki tudi radevolje odgovore na vsa vprašanja, tikačjoča se starostne pokojnine in posmrtninskih izplačil v slučaju smrti zavarovanega delavca.

Urad za socialno zavarovanje ima več kot 400 krajevnih uradov širom dežele, in to v krajih, ki so najbolj dostopni večini delavcev v posameznih okrožjih. Ako delavec ne ve, kje se nahaja tak urad v njegovem okrožju, tedaj lahko vpraša za naslov tega urada na najbližji pošti, kjer mu bodo radevolje dali potrebne informacije.—FLIS.

THREE MONTHS AFTER—Children of the Buchenwald concentration camp learn what a normal childhood is like, after years under the Nazis. This snapshot, with Civilian War Relief Worker Karl Ernst at the wheel, shows part of the group of 800 being aided by the American Red Cross. Their "bikes" used to carry the German prison guards.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

"Pa pustiva to! Radi ženske lepote se midva priletna dečka ne bova pričkala! Če morda ni toliko ženske lepote v deželi, kakor bi je želeli naši kongresniki, priznavam pa vendar, da je v tej cesarski provinciji obilo ljubeznivosti in priljudnosti! Vsaj jaz sem prepričan o tem!"

"Iz česa sklepate to?" vpraša Stewart. "Ali mi boste hoteli verjeti, da dobivam skoraj vsako drugo jutro svežega cvetja, ki mi ga nekdo v tem zimskem času pošilja v hišo? Ne da bi vedel kdo! Ni to ljubeznivo? Ni to priljudno, mylord?"

"O yes!"
"Upam, da je ženska," dostavi Metternich zavestno, "da je dama, ki me tako časti. In sicer lepša od onih, s katerimi sem se dosedaj seznanil!"

"Kaj, ko bi bila gospa Catalinijeva?" se oglasi Capodistrias strupeno, "najela agenta, da vam pošilja cvetje na dom ter vam s tem vzbujajo spomine nanjo, ki je sama svež cvet med laškimi pevkami? Morda bi se lepa gospa rada udeležila kongresa v Ljubljani, kakor se je udeleževala drugih kongresov?"

Angelika Catalani je bila imenitna laška pevka, ki si je s čarobnim in mogočnim glasom svoj čas podjarmila vso Evropo. Ob našem kongresu je štela že štirideset let, a bila je še vedno izredne lepote. Ker je bila operna pevka, je živela, kar se samo ob sebi ume, v nesrečnem zakonu. Nesrečni mož je bil neki francoski kapitan, in pripetilo se je, da so tisto, kar bi bil on moral pokositi, včasih drugi kosili.

O madami Catalanijevi knez Metternich ni rad govoril tiste dni. Toliko več so govorili drugi o njegovih razmerah do imenitne pevke. Gotovega o teh razmerah se ne da nič doznati; a da se je tedaj govorilo več slabega nego dobrega, je pa res. Metternich v svojih zapisnikih o tem ničesar ne piše. V tem pogledu ni tako klepetav kakor Gentz, ki je v svojih dnevnikih vselej vestno zabeležil, kadar je prespal sladko noč pri svoji Naneti! Umevno, da so besede grofa Capodistriasa precej spekle kneza Metternicha. Odgovoril je pikro: "Catalani! Catalani! To ni mogoče! Madama mora sedaj počivati, da bo čvrstega grla, kadar jo vi, eks-celencija, povabite v Ljubljano!"

"Kaj hoče meni stari kasta ženska, svetlost?" je vzkipek Capodistriasa.

"Ker bo ljubljanski kongres brez dvoma Gre-cijo osvobodil, je boste potrebovali, da vam za-po-je "Tedeum"! Naravno, da hrani svoje grlo za omenjeno slovesno priliko!"

Bila bi se še dalje pripravala, pol v šali, pol v resnobi, da ni Gentz prihitel v salon ter naznanil svojemu predstojniku, da je ravnokar vstopil v predsobo kardinala Spina. Knez je kakor živo srebro poskočil ter odhitel. Capodistrias pa je helenski svoj obraz obrnil proti svo-jemu sosedu, grofu Nesselrodeju. Nekaj mu je siknilo izmed zob. In mali Nesselrode, vzgojen v mehkih in mehkužnih manirah, je kar od groze otrpnil, ko je natanko čul na svoja ušesa, da je bilo tisto, kar je siknilo Capodistriasi izmed zob, nič drugega kakor besedica pes! Knez je

prihitel do vrat, ki mu jih je ravno pred nosom odprl lakaj: papežev odposlanec je stal v vsej svoji impozantnosti pred zbranimi diplomati.

Brzo so vstali, da so kar stoli zaropotali pod njimi. Spina se je pred njimi elegantno priklonil. Vse je bilo rdeče na njem: rdeča je bila sutana, rdeč je bil predpasnik in okrog vratu so mu frfotali rdeči trakovi. Knez in Spina sta se globoko priklonila drug pred drugim. Po-tem se je kardinal še enkrat priklonil pred vso družbo, ki se je tudi priklanjala. Vse je kazalo, da je bil Spina tedaj na avstrijski zemlji, kjer so bili rimski kardinali že takrat skoraj vsemo-gočni in kjer so dandanes popolnoma vsemo-gočni! Z razžarjenim obrazom je poprijel Met-ternich kardinalovo belo roko ter ga spremil do posebnega levega fotelja. Sedel je tik kar-dinala in niti za trenotek ni izpustil njegove roke.

"Kako je vaše zdravje, eminenca?"
"Merci, mon prince," odgovori Spina z zvoni-mim glasom, "za silo! Verujte mi, svetlost, da samo za silo!"

"Moje srce je žalostno, ko čujem kaj takega!"
"Po Umbriji se mi toži, po moji Bologni se mi toži, kjer je zrak mehak in mehak jezik, ki se govori okrog mene. Kdo prenašaj to hresta-nje, katero čujem sedaj okrog sebe?"

"Naravno, naravno, da se vam toži po lepi Italiji, eminenca! A v tolažbo vam bodi, da smo tu pri delu, da ohranimo Italiji, kar je več vredno od mehkega zraka in mehke govorice, da ji ohranimo zlati mir, avtoriteto prestolov in cerkve!"

"Si! si!"
"In kako je z dragocenim zdravjem svetega očeta, eminenca? Njega kraljeva visokost, prin-cesinja salernska, mi je nekaj govorila o tem, a njene besede so mi napolnile dušo s skrbjo. Kakšne so zadnje vaše depeše v tem pogledu?"

"V resnici, nekaj skrbni smo imeli! Pri visokih letih njega svetosti je vse mogoče! In, svetlost, veste, koliko je moral pretrpeti, tako v Savoni kakor v Fontainebleauju! A sedaj se je obrnilo na bolje! (Deo gratias!)"

"Smrt Pija bi bila hud udarec za cerkev in vse evropske države."

"Papeža, kakor je njega svetost, bi težko do-bili!"

"Gotovo! gotovo!"
Prišel je zopet zastopnik, ki ga je moral knez pri vratih sprejeti. Zatorej je zapustil kar-dinala.

Na papeževem stolu je sedel tedaj Pij VII., onemogel starec. Pa tudi takrat je bilo že v na-vadi, da se je papež, ki je slučajno vladal, štel in slavil za najboljšega, kar jih je katoliška cer-kev kdaj imela. Tudi dandanes cvete ta nava-da, in nji je pripisovati, da slabega papeža sploh še nikdar nismo imeli!

Knez je zopet prisedel k ruskim zastopnikom. "Iz Valahije mi prihajajo slabe vesti," vzdih-ne proti Nesselrodeju. "Ravno prav bi nam pri-šle homatije tam doli!"

"Gosudar umira," odgovori Nesselrode, in Ypsilanti se že oglašajo!"

(Dalje prihodnjič)

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

S tistim nesrečnim dnevom se je naselila v stanovanje pred kratkim še srečne delavske dru-zine—beda.

Frica je hodil poslej v šolo brez zajtrka. Suha žemljica je bila njegova večerja. Mati je bila vedno žalostna, njene oči objokane; oče ga ni več božal, ni mu nosil boljših prigrizkov. Njegov obraz je upadal, podne-vi je polegal, šel čisto po mestu iskati dela, a se vračal brez uspeha, in vselej je tako zop-rogno zadisalo po žganju v sobi, kadar se je vrnil.

Lepo junijevo jutro je bilo. Otroci so hiteli rdečih lic v šolska poslopja. Frice je pa stopal lačen, da se je tresel. Njegova obleka je bila zanemarjena; ma-ma ga ni več snažila in čedila kakor nekdanj. Snoči tudi suhe žemljice ni dobil.

Pot ga je privedla mimo pro-dajalke kruha. Kako je dehtelo in vonjalo! Mehki hlebčki, ru-meni štrukliji—cele skladovnice jih je bilo! Frice je vleklo h kolibi; šel je desetkrat mimo, pa se je zopet vrnil. Ura je bila osem. Ni je čul. Da bi imel samo eno žemljico ali en štrukeljček! Pa so mu vstajali nauki matere, Mojzesa je videl z resno brado in ostrim pogledom, kako je držal table in kazal s

prstom na sedmo zapoved. Fri-ce se je oddaljil od kolibe. Pa so mu klecala kolena in zavidal je matere in gospodinje, ki so stopale k skladom kruha in pol-nile košarice in cekarje, da dobe njih sinčki in hčere, vrtniši se iz šole, dober prigrizek.

"Sedajle... Fricel!"
Gneča krog prodajalke je bila velika.

Lačni Fricevi prsti so se iz-tegnili kar sami od sebe. Tre-sali so se in z nepremagljivo si-lo ga je privleklo do kolibe.—Še en kratek boj... "Nikari!"
—Frica je stisnil prste in v ro-ki je ostal lep štrukeljček... Kakor bi ga nekaj zaskelilo ko-nec prstov, tako se mu je zdelo. Zbežal je s kruhom...

Prodajalka ga je z ostrim očesom hitro zapazila, pričela kri-čati in teči za njim; odurne pri-imke so sipala njena usta, kli-cala je stražnike na pomoč.

Fricu se ni zavedel, kaj se prav za prav godi, ko ga je že držala stražnikova roka in ga ti-rala h kolibi, kjer so mu štru-keji vzeli.

Na trgu se je nabrala gneča ljudstva. Samo radovedne oči, zasmeji, vzkliki: "Seme, se-mensko!" "Tat!" "Tako mladi!" "Aha, sin tistega puntarja!" "To je zalegal!"

Takih besedi Frice še ni si-ljal nikoli. Jokati ni mogel. V grlu ga je nekaj davilo, tresel se je kot šiba, knjige so mu pa-dale iz rok, ko ga je tiral straž-nik po ulicah.

Kaznovan je bil samo v šoli. Pa od tega dne ni videl prijaz-nega lica. Součenci so ga ka-zali s prstom, učitelj ga je po-sadil v zadnjo klopo, kjer je brez-čutno in brezdelno presedel ce-le ure.

V mladi duši je vstajalo silno sovražstvo do ljudi; počela se mu je zavist in začel je tiho kleti, ko je videl, kako jedo so-učenci maslene štručke in beli kruh.

...

Doma je bilo vse narobe. So-be so bile oropane. Vse je bilo poprodano, le najpotrebnejše je še ostalo v stanovanju. Pa tudi stanovanje so morali zapustiti, stanarina je potekla—denarja ni bilo. Preselili so se v zatohlo pritično sobico, ki je bila bolj klet nego stanovanje. Mama je krpala noč in dan staro obleko, da je zaslužila nekaj za živež. Očetu je javno mnenje vtisnilo pečat puntarja. Nikjer ni dobil dela. Zato se je poslovil in šel. Mati je od bridkosti otopela. Za Frice se ni nihče več mno-go brigal. Nikdar ni bil vpra-šan, zakaj ga ni bilo tako dolgo domov, ali je bil v šoli ali ne...

Zato je Frice začel opuščati šolo. Sovražil je vse součence, sovražil učitelja. Hodil je iz

mesta, klatil se po polju, iskal živeža na nedozorelem sadju. (Dalje prihodnjič)

Flowers
Whose Birthday?
Send a bouquet or corsage... today
SEE OR PHONE
YOUR FLORIST
WE WILL DELIVER OR TELEGRAPH

Razni mali oglasi

HIŠA NA PRODAJ

Za \$1000 takoj kupite dve nad-stropji hišo. 50 čevljev lota. Cena je \$6,500.

Kličite Diversey 0690

SHEET METAL MEN—TRUCK BODY BUILDERS—TRUCK MECHANICS—Union shop. Top wages. Steady work.
1821 W. 33 Pl.
Lafayette 2000

OPERATORS
Power machines; men's caps; good pay; steady work.
EASTERN CAP CO.
330 S. Franklin
Wabash 1933

BUS WOMEN—DISHWASHERS
Salad, sandwich girls, assistant cooks, swing girls. Employment office 3rd floor.
MARSHALL FIELD & CO.
State—Washington

DRAFTSMEN

• ARCHITECTURAL
• STRUCTURAL
• MECHANICAL

FAMILIAR WITH INDUSTRIAL AND COMMERCIAL WORK
Splendid Opportunity

VICTOR S. CHORN
ARCHITECT
4744 WEST RICE ST.
PHONE: EST. 4200

AUTO MECHANICS

No Reconversion Problem at

Gold Coast
Motor Sales
You Can Earn \$85 to \$100
Per. Week with

Ford, Mercury and
Lincoln Dealers
1510 N. Clark St. - DEL. 3100

MEN - WOMEN - GIRLS
STOPI!!! LOOK NO FURTHER

If you are looking ahead to assurance and security with

National Food Manufacturer Packaging Food Products
No experience necessary—Good Pay with Rapid Advance-ment—"Just No Better Place to Work"—Lake St. "L" at Door—Block from Washington Blvd. Bus—2 Blks. Madison

CONFECTIONS, INC.
173 N. Ogden Avenue

—MEN—
For

GENERAL FACTORY WORK
Experience not necessary

HOURS:
8 A.M. to 4:30 P.M. and 4:30 P.M. to 12:30 A.M.

Steady work year round

SHOTWELL MFG. COMPANY

3501 POTOMAC AVE.

DEKLETA IN ŽENE

IZKUŠENOST NI POTREBNA

MI VAS NAUČIMO VSE, KI SE TIČE KNJIGOVEZNIŠTVA

7:15 A.M. to 3:45 P.M.

3:45 P.M. to 12:15 A.M.

12:15 A.M. to 7:15 A.M.

NAJBOLJŠA PLAČA OD ZAČETKA

STALNO DELO

W. F. HALL PRINTING COMPANY

4600 DIVERSEY

Razni mali oglasi

BUS BOYS—za operiranje stroja za led, sprejemnike, za časno ali stalno. Uposlovalni urad 3rd floor.

MARSHALL FIELD & CO.
State—Washington

\$50.00 NAGRADE

Ako veste za koga, ki ima dobro karo na prodaj, ali prodate vašo karo za izredno dobro ceno. Kličite SEELEY 0607 po 6 P.M. ali pa JUNIPER 7810.

Burlington Railroad

potrebuje
TELEGRAPHERS - MACHINISTS
BOILERMAKERS - PIPEFITTERS
CAR MEN - FREIGHT HANDLERS
MECHANIC'S HELPER—
ALL CRAFTS
COACH CLEANERS - SIGNAL MEN
LINEMEN, LABORERS—
ALL CLASSES
LIBERAL AGE LIMIT
Free transportation to job
Apply 2nd Floor

C. B. & Q. R.R. CO.

433 W. HARRISON STREET
or 759 S. STATE STREET

"Slovene Men Work in Your Own Neighborhood"

WOODWORKERS
ROUTER HANDS
SAWYERS
TRAINEES

PLENTY OF OVERTIME
PAID LIFE INSURANCE
RETIREMENT PLAN

Service Industries, Inc.

2025 S. Calumet

OPERATORS

SINGLE NEEDLE MACHINE FOR PAJAMAS AND SLIPS

Jean Garment Co.

500 So. Throop St.

H - E - L - P - E - R - S

on BROWN & SHARPE

AUTOMATIC SCREW MACHINES

(On the job TRAINING to become an Operator)

45 HOUR WEEK

Milled Screw Prod. Co.

2016 West Lake St.

Good Husky Men

For Work in Beverage Plant

Heavy Work, But Top Pay

6 DAY WEEK

Apply

California

Beverage Company

3030 W. Filmore St.

WOMEN-GIRLS

We have Openings for:

PACKERS -

WRAPPERS

in our General Manufacturing and Bakery Departments

NO EXPERIENCE NECESSARY

GOOD PAY

Group Insurance—Paid vacations

GOOD FUTURE

NATIONAL

TEA CO.

1000 N. Crosby St.

(1000 North—600 West)

—MEN—

For

GENERAL FACTORY WORK

Experience not necessary

HOURS:

8 A.M. to 4:30 P.M. and 4:30 P.M. to 12:30 A.M.

Steady work year round

SHOTWELL MFG. COMPANY

3501 POTOMAC AVE.

DEKLETA IN ŽENE

IZKUŠENOST NI POTREBNA

MI VAS NAUČIMO VSE, KI SE TIČE KNJIGOVEZNIŠTVA

7:15 A.M. to 3:45 P.M.

3:45 P.M. to 12:15 A.M.

12:15 A.M. to 7:15 A.M.

NAJBOLJŠA PLAČA OD ZAČETKA

STALNO DELO

W. F. HALL PRINTING COMPANY

4600 DIVERSEY

Razni mali oglasi

SHEET METAL & TRUCK BODY BUILDERS
TRUCK MECHANICS
Steady Work - Good Pay
1821 W. 33rd Place
LAFAYETTE 2000

WOODWORKERS

To work on Wooden Showcases

Cabinet Makers

Steady work all year

GOOD PAY

PAID VACATIONS

Group Insurance Apply

346 N. Justine

M-E-N-M-E-N

To work in

Large Meal

COMMISSARY

in the following positions:

Cooler Men

Checkers

Crew Leaders

Cutters

Luggers

(Day or night shifts)

Hourly rates—Nights 89c to \$1.04

Days 85c to \$1.00

Paid Vacations—Group Insurance

NATIONAL

TEA CO.

310 No. Peoria St.

BOYS & MEN

PERMANENT WORK

Under 45

To work in pressroom and other departments

NO EXPERIENCE NECESSARY

SPLENDID OPPORTUNITY

GOOD PAY

DAY OR NIGHT SHIFT

APPLY

2436 W. 15th St.

WOMEN-GIRLS

We have Openings for:

PACKERS -

WRAPPERS

in our General Manufacturing and Bakery Departments

NO EXPERIENCE NECESSARY

GOOD PAY

Group Insurance—Paid vacations

GOOD FUTURE

NATIONAL</